

Bölüm 2

HASTA VE YARALI ATIN ZAPTIRAPTA ALINMASI

*Nezihe GÖKHAN¹
Derviş ÖZTÜRK²
Büşra KIRLANGIÇ³*

GİRİŞ

Atlar, doğası gereği sağlıklı bir şekilde hareket etme kapasitesine sahip olan ve insanlarla güçlü bir bağ kurabilen hayvanlardır. Ancak, bir at hastalandığında veya yaralandığında, fiziksel ve psikolojik açıdan savunmasız hale gelir. Bu durumda, atların doğru bir şekilde yaklaşılması ve sabit tutulması, hem atın sağlığı hem de bakıcıların güvenliği açısından son derece önemlidir.

Atlar muayene, tedavi ve nallanma gibi işlemler esnasında muhakkak zaptırapta altına alınmalıdır. Yani atın çifte atmaması, ısırması, şaha kalkmaması ve kıpırdamayacak hale getirilmesi gerekir.

Çoğu at sahibi, bakıcısı veya antrenörü yaralı bir atla uğraşmanın talihsiz deneyimini yaşar. Yaralı atlara herhangi bir acil tedavi uygulaması durumlarında, hayvanın fiziksel ve mental olarak bu uygulamalara dayanabilmesi gerekir. Atlar genellikle acı ve korku

¹ Dr.Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Battalgazi Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, nezihe.gokhan@ozal.edu.tr, ORCID iD: 0000-0002-3541-2676

² Doç. Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Mahmutiye Atçılık Meslek Yüksekokulu, Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü, dervisozturkk@gmail.com, ORCID iD: 0000-0001-7189-7407,

³ Öğr. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale Meslek Yüksekokulu, Atçılık ve Antrenörlüğü Programı, busrakirlangic@kku.edu.tr, ORCID iD: 0009-0000-0823-8468

Yaralı Tayın Yakalanması ve Tutulması

Tay kısırağın görüş alanında tutulmalıdır. Kısarak ise tayı görebileceği ancak size ulaşamayacağı bir ahıra yerleştirilir. Tay bir kolla göğsünün önünden, diğer kolla da kalçasından kavranır veya kuyruğundan tutulur. Tayı ayaklarından kaldırmak onu gerginleştirir ve mücadele etmesine neden olabilir. Her zaman bir tay ile sakın bir ses tonuyla konuşmak onu rahatlatır.

Sonuç olarak; hasta ve yaralı atlarla çalışırken, güvenli bir ortam sağlamak hem atın hem de insanın güvenliğini temin etmek kritik öneme sahiptir. Atlara yaklaşırken ve sabit tutarken dikkat edilmesi gereken ana faktör, hayvanın ruhsal durumunun ve yaralanma türünün iyi değerlendirilmesidir. Doğru tekniklerin uygulanması, atların tedavi sürecinin hızlanmasına yardımcı olabilir ve yaralanma sonrasında iyileşme sürecini kolaylaştırır. Hem atın hem de insanın güvenliğini ön planda tutarak, sağlıklı bir tedavi süreci sağlanabilir.

KAYNAKLAR

1. Afyon Kocatepe Üniversitesi. Atların Yaralanmalarında İlk Yardım. <https://hayvankurtarma.aku.edu.tr/ErişimTarihi:22.09.2024>.
2. Atasoy, N. (2019): Dış Hastalıklarında Hastaya Yaklaşım. Veteriner Dış Hastalıkları Bilgisi, Ed: YANMAZ L.E. Atatürk Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Ünite 2, Erzurum. ISBN: 978-605-7638-98-4
3. Barnes, A. (2022): UnderstandingHorse Body Language: TheEyes. <https://opensanctuary.org/understanding-horse-body-language-the-eyes/> Erişim Tarihi: 06.11.2024
4. Bealing, J. (2018): Horses can readour body language, evenwhentheydon'tknow us. <https://www.sussex.ac.uk/broadcast/read/42417ErişimTarihi:06.11.2024>
5. Gill, W.,Meadows, D.G. &Neel, J.B. (2016): UnderstandingHorseBehavior. AnimalScienceDepartment of theUniversity of Tennessee, AgriculturalExtension Service Institute of Agriculture, PB1654.
6. Griffier, M. (2018): TechniquesAndPracticesNecessaryForResponsibleHorseCare. https://opensanctuary.org/techniques-and-practices-necessary-for-responsible-horse-care/?gad_source=1&print=printErişimTarihi:22.09.2024
7. Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı (2015): Büyük Hayvanlarda Zaptırap. Milli Eğitim Bakanlığı. Ankara.
8. Hewson, J. (2020): Handling Horses. Lifting a HindLimb. VETM3430. *ClinicalMedicine I*. University of Guelph Open Books. <https://books.lib.uoguelph.ca>
9. Holst, S.,RestrainsUsed on Horses. *ArSci 415*. https://www.extension.iastate.edu/equine/files/page/files/Restrains_Used_On_Horses.pdfErişimTarihi:25.11.2024
10. Hubbell, J.A.,Saville, W.J. &Bednarski, R.M. (2010). Theuse of sedatives, analgesicandanaestheticdrugs in thehorse: an electronicsurvey of members of theAmericanAssociation of EquinePractitioners (AAEP). *EquineVet J*, 42(6), 487-493.doi.org/10.1111/j.2042-3306.2010.00104.x
11. Kellon, E. (2019): Guide to First AidforHorses: A QuickandEasy Reference toConditionsThatRequireEmergencyTreatment. ISBN-13978-1510741669. The United States:SkyhorsePublishing.
12. McCurnin, D. &Bassett, J. (2006): ClinicalTextbookforVeterinaryTechnicians. St. Louis, Missouri. Elsevier-Saunders. p 34 – 50.
13. McGreevy, P. (2012): Equinebehavior: A guideforveterinariansandequinescientists. *Saunderselsevierpublishing*. ISBN-10: 0702043370 ISBN-13: 978-0702043376
14. Michou, J.,&Leece, E. (2012). Sedationandanalgesia in thestandinghorse 1. Drugsusedforsedationandsystemicanalgesia. *InPractice*, 34(9), 524-531. doi:10.1136/inp.e6423
15. Millen, T. (2024): 8 WaystoSurvivetheEmotionalRollercoaster of an InjuredHorse. <https://www.horsejournals.com>. Erişim Tarihi: 22.09.2024
16. Munsterman, A.S.,Hanson, R.R. (2019): EquineTraumaand First Aid. <https://www.msddvetmanual.com/emergency-medicine-and-critical-care/equine-emergency-medicine/equine-trauma-and-first-aid> Erişim Tarihi: 04.12.2024

17. Rorvang, M.V.,Nielsen, B.L. &McLean, A.N. (2020): SensoryAbilities of HorsesandTheirImportanceforEquitationScience. *Front VetSci.* Sep 9;7:633. doi: 10.3389/fvets.2020.00633.
18. Tariq, N. (2024): <https://www.bayeqest.com/why-are-horses-eyes-covered/> Erişim Tarihi: 17.11.2024
19. Williams, C.A. (2004): The Basics of EquineBehavior. https://esc.rutgers.edu/fact_sheet/the-basics-of-equine-behavior Erişim Tarihi: 06.11.2024
20. <https://hayvankurtarma.aku.edu.tr/yerli-kaynaklar/>Erişim Tarihi: 25.11.2024
21. <https://hayvankurtarma.aku.edu.tr/wp-content/uploads/sites/57/2022/09/Hayvan-Kurtarmada-Olay-yeri-y%C3%B6netimi.pdf> Erişim Tarihi: 25.11.2024
22. <https://equimed.com/health-centers/first-aid/articles/handling-and-restraining-your-sick-or-injured-horse> Erişim Tarihi: 29.11.2024
23. https://megep.meb.gov.tr/mte_program_modul/moduller/B%C3%BCy%C3%BCk%20Hayvanlarda%20Zapturapt.pdfErişim Tarihi: 07.11.2024
24. https://food.ec.europa.eu/document/download/33757a61-2059-43b3-a415-302301aad891_en?filename=aw_awp_transport-guides_equine_correct-handling_en.pdfErişim Tarihi: 22.09.2024
25. <https://acikders.ankara.edu.tr>Erişim Tarihi: 22.09.2024
26. <https://emsvet.com/newsletters/restraint-techniques/>Erişim Tarihi: 04.12.2024
27. AnimalBehaviorandRestraint: Equine. <https://www.cfsph.iastate.edu/Emergency-Response/Just-in-Time/08-Animal-Behavior-Restraint-Equine-HANDOUT.pdf>
28. [https://extension.psu.edu/safe-horse – handling](https://extension.psu.edu/safe-horse-%20handling)Erişim Tarihi: 04.12.2024
29. <https://www.scribd.com/document/456229223/hayvanlarda-zapturapt> Erişim Tarihi: 04.12.2024
30. <http://baytarizm.blogspot.com/2012/12/hasta-hayvanin-muayeneye-sunulmasi-ve.html> Erişim Tarihi: 04.12.2024
31. <https://www.doversaddlery.com/shires-deluxe-grass-muzzle/p/X1-17005> Erişim Tarihi: 04.12.2024
32. <https://www.rescue.hastpsc.com/products/slings/general/general.html> Erişim Tarihi: 04.12.2024
33. <https://www.worksafe.govt.nz/topic-and-industry/agriculture/working-with-animals/horses/riding-horses-on-farms-gpg/#lf-doc-17840> Erişim Tarihi: 04.12.2024